

Idrætshistorie, kulturanalyse og kulturteori

Af Jørn Hansen og Else Trangbæk

Allerede ved dannelsen af Dansk Idrætshistorisk Forening Krop og Kultur var det klart, at foreningen ikke udelukkende ville udgøre et forum for idrætshistorikere. Sigtet var selvfølgelig primært at initiere den idrætshistoriske forskning, men behovet for generelle metodiske og analytiske overvejelser og tiltag inden for hele det humanistiske og samfundsvidenskabelige område har siden starten præget foreningens arbejde. Historiestudiets force er, at det på mange måder er tværfagligt. Der er nogle elementære teknikker og metoder, der hører faget til. Kildegrundlaget og kildekritikken er de væsentligste; men i bund og grund er det ikke tilstrækkeligt blot at mestre disse for at kunne skrive god historie. Hvis historieskrivningen blot bliver en opremsning af kilderne, standser man, hvor det interessante begynder. Og egentlig er der vel ingen grund til at overlade fortolkningerne til personer, der er analytisk begavede, men kan komme til at løbe med en halv vind. God historieskrivning må have som mål, at man både skaber fundamentet og fortolker dette. Bliver dette tilfældet, nærmer vi os den humanistiske videnskab.

Historikeren er imidlertid, hverken udannet i tekstanalyse, billedanalyse, bevidsthedsanalyse eller kulturanalyse. Og historikeren må derfor hele tiden søge støtte og hjælp hos de andre humanistiske fag. Idrætshistorisk Årbog 1992 skulle gerne afspejle denne tendens til både søgning og fordybelse. Årbogen indeholder såvel idræts-

historiske artikler som artikler fra andre humanistiske videnskabstraditioner. Enkelte steder forsøges med et decideret tværfagligt arbejde.

Årbogens første halvdel udgøres af artikler, der omhandler idrætshistorie og livsrum. Historiestudiets kilde- og tekstnære dyder har højeste prioritet i Johnny Wøllekærs *Gymnast blandt skytter – en analyse af gymnastikkens vilkår i Odense Amtsskytteforening 1866-1929* og i Paw Stylsvig Jepsens *Fatter Bukh og den primitive! Studier i Niels Bukh og hans gymnastik*. Else Trangbæk og Jytte Kristensen behandler deres emner ud fra en mere åben historisk indfaldsvinkel. Else Trangbæk i *Erna Juel-Hansen. En skitse til forståelse af den fysiologiske identitets betydning for det hele menneske* ud fra en analytisk biografisk indfaldsvinkel, og i »*Pigerne nejer og drengene bukker*« *Danseskolen mellem tilpasning og dannelse* kombinerer Jytte Kristensen sin undersøgelse med et historisk tilbageblik ud fra egne oplevelser. Endelig er der i Jørn Hansens og Søren Nagbøls *Ollerup Gymnastikhøjskole – livsrum – bevægelseskultur og social identitet* tale om et forsøg på en decideret dialog mellem historikeren og kulturanalytikeren.

Årbogens anden halvdel består af artikler, der analyserer emnerne ud fra historiestudiets nabodiscipliner. Marianne C. Qvortrups benytter en religionssociologisk

indfaldsvinkel i artikelen *Sportens riter & myter*. I »Regler«, *tale og praktikker i cyklesporten* ønsker Martin Munk at præsentere fænomenologien som en givtig indfaldsvinkel til en humanistisk idrætsvidenskab. Kulturanalysen som begreb udgør Verner Møllers fortolkningsnøgle til den moderne idræt i artikelen *Idrætten under postmodernitetens synsvinkel – tilløb til en (fritids)-kulturanalyse*. For bedre at forstå intentionerne bag sportpsykologien tager Inge Kryger Pedersen i *Selvkontrollen i sportpsykologiens historie* fat på dette fags genealogi. I *Den nødvendige unødvendighed. Om sportens betydning i José Ortega y Gassets Filosofi* er filosofiske spekulationer over begrebet sport emnet for Else M. Melchiorsens præsentation af den spanske filosof. Endelig diskuterer Henning Eichberg med begrebet kropsfundamentalisme som udgangspunkt om der eksisterer en menneskevidenskab med kroppen som basis. I *Kropsfundamentalisme? Om menneskevidenskaben og de ældres sportificering* gøres dette dels som et forsøg på klarificering i forhold til omtalen af Henning Eichbergs produktion i sidste Årbogs litteraturomtale, dels som en kritisk afstandtagen fra en række af forsøgene med ældre og idræt.

I indledningen til Idræthistorisk Årbog 1991 nævnte vi, at institutionaliseringen af den humanistisk-samfundsvidenskabelig

dimension ved idrætsstudiet var begyndt at sætte sine spor blandt studerende og nyuddannede. Dette er netop tilfældet med dette års årbog. Flere af artiklerne er direkte udsprunget af denne institutionalisering. Johnny Wøllekær, Paw Stylsvig Jeppesen, Jytte Kristensen, Marianne C. Qvortrup og Verner Møller har alle udarbejdet deres artikler på baggrund af opgaver, de har afleveret i forbindelse med eksamen i det humanistisk-samfundsvidenskabelige område. For Inge Kryger Pedersen og Else M. Melchiorsen drejer det sig om artikler, der er udarbejdet på baggrund af henholdsvis en konferens- og specialeafhandling i emnet. Det er således dejligt, at »Tordenskjolds soldater« har fået nogle flere at føre »kampen« med.

Nu skal man dog ikke være alt for ydmyg i forhold til begrebet »Tordenskjolds soldater«. Én ting er, at de samme personer ofte er tilstede, slemt bliver det først, hvis de altid siger og skriver det samme. For en sikkerheds skyld vil vi afslutningsvist dog gerne opfordre folk til at bidrage til de fremtidige Årbøger. Sidder man med en artikel eller et speciale, som kan være interessant, så send det til redaktionen af årbogen eller til bestyrelsen for Dansk Idræthistorisk Forening Krop og Kultur. Vi bringer selvfølgelig ikke alt, men måske kan nogle redaktionelle anvisninger medvirke til at frembringe en god artikel.